

สรุปสาระสำคัญ จากงาน "APRAG Conference 2020"

Session 1: AI in International Arbitration

- คำนิยามของ Artificial Intelligence (AI) หรือปัญญาประดิษฐ์

หมายถึง ความฉลาดเทียมที่สร้างขึ้นให้กับสิ่งที่ไม่มีชีวิต AI เป็นสาขาหนึ่งในด้านวิทยาการคอมพิวเตอร์ และวิศวกรรมเป็นหลัก โดยรวมถึงศาสตร์การศึกษาในสาขาต่างๆ ที่พยายามจะทำให้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ หรือเครื่องจักรกลมีกระบวนการคิดวิเคราะห์ และศึกษา หรือเรียกง่าย ๆ ทำให้โปรแกรมคอมพิวเตอร์และฉลาดมากขึ้นนั่นเอง

ช่วงเวลาที่ผ่านมา AI เข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้นในสังคมโลก เมื่อราว 30 ปีก่อน วิทยาการเคยได้รับทราบข้อมูลว่ามีการคิดค้น AI ขึ้นและนำมาปรับใช้ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้สมัครงาน ส่วนคำถามที่ว่า AI ทำงานดังกล่าวได้อย่างไรนั้น ก็ตอบได้ว่า AI จะปฏิบัติงานตามโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยจะแยกใบหน้าของผู้สัมภาษณ์งานออกเป็น 4 ส่วน และวัดว่ามีการแสดงปฏิกิริยาของผู้เข้ารับการสัมภาษณ์ โดยแสดงรอยยิ้มมากน้อยเพียงใด แล้วจะประเมินผล และนำผลที่ใช้ในขั้นตอนดังกล่าวไปพิจารณาประกอบการตัดสินใจของนายจ้าง เป็นต้น

- AI กับ Online platform ต่างกันอย่างไร

AI กับ Online platform มีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก เพราะสำหรับ AI เน้นไปที่การคิดวิเคราะห์และตัดสินใจเป็นสำคัญ แต่สำหรับ Online Platform นั้น เป็นเพียงเครื่องมือที่ช่วยให้การใช้ชีวิตสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น เช่น E-discovery, E-filing, E- platform เป็นต้น ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายจากการเดินทางเพราะใช้เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสาร ส่งเอกสาร หรือค้นหาข้อมูลนั่นเอง

แต่เดิมพยานหลักฐานต่างๆ มักอยู่ในรูปแบบเอกสารเป็นสำคัญทำให้ยากต่อการขนย้าย หรือค้นหาข้อมูล เวลาที่จะต้องไปดำเนินการกระบวนการทางกฎหมายไม่ว่าจะเป็นการฟ้องคดีในศาล หรือคดีอนุญาโตตุลาการก็ตาม ก็จะต้องเตรียมพยานเอกสารที่เป็นต้นฉบับพร้อมสำเนาไปด้วย แต่ปัจจุบันนี้ มีเทคโนโลยีที่สะดวกสบายมากยิ่งขึ้น เพราะทำให้ทนายความสามารถเข้าถึงข้อมูลต่างๆ ของคดีได้โดยง่าย เช่น ผ่านการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่, แอปพลิเคชันต่างๆ ฯลฯ แต่เมื่อความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้นก็ต้องพิจารณาวางมาตรการเรื่องความปลอดภัยของข้อมูลและการเก็บรักษาความลับด้วย เช่น หากโทรศัพท์สูญหายไป ระบบก็จะลบและทำลายข้อมูลภายใน 1 นาที ทั้งนี้เพื่อเหตุผลด้านความปลอดภัย เป็นต้น

- AI จะมีผลกระทบต่ออนุญาโตตุลาการและการประนอมข้อพิพาท?

AI สามารถแต่งตั้งผู้ประนอมได้ ดำเนินกระบวนการคัดค้านผู้ประนอมได้ แต่วิทยาการคิดว่ายังไม่ถึงขั้นที่จะสามารถประนอมข้อพิพาทได้ด้วย AI เป็นผู้ประนอมเอง

กระบวนการอนุญาโตตุลาการในปัจจุบันก็มีความข้องเกี่ยวกับ AI ด้วย ยกตัวอย่างเช่น การแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการ หรือการค้นหาข้อมูลต่างๆ แต่ในทัศนะของวิทยาการเห็นว่า AI ยังไม่สามารถมาปฏิบัติหน้าที่เป็น

อนุญาโตตุลาการในคดีแทนมนุษย์ได้

- การดำเนินกระบวนการพิจารณาตัดสินในปัจจุบันนั้น เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้น

- AI มีความเป็นพลวัตร เปลี่ยนแปลงไปได้เสมอตลอดเวลา ในอดีตคอมพิวเตอร์เกิดขึ้นมาในยุค 40s ซึ่งในขณะนั้นเราก็เรียกคอมพิวเตอร์กันว่า Artificial intelligence ต่อมาก็มีการพัฒนานวัตกรรมในการคิดค้นระบบที่ทำให้เครื่องจักรดังกล่าวสามารถเรียนรู้ในเชิงลึกได้มากยิ่งขึ้น

ความสำคัญของระบบ Computing ยังคงขึ้นกับการป้อนข้อมูลและเงื่อนไขเป็นหลัก หากเงื่อนไขการค้นหาคืบคลานแล้ว การทำงานของคอมพิวเตอร์ก็จะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แต่เงื่อนไขดังกล่าวก็ถือเป็นข้อจำกัดอยู่เหมือนกัน เพราะจะป้อนข้อมูลอย่างไรให้มีความครบถ้วนและทำให้การประมวลผลของคอมพิวเตอร์มีประสิทธิภาพสูงสุดได้

- AI จะเข้ามาช่วยสนับสนุนงานในอุตสาหกรรมกฎหมายได้อย่างไร

ในปัจจุบัน AI เข้ามามีบทบาทในงานสนับสนุนอุตสาหกรรมทางกฎหมายมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเป็นการศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางกฎหมายจากฐานข้อมูลต่างๆ, ตรวจสอบเอกสาร, สืบค้นข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น คำพิพากษาของศาล, ตัวอย่างของสัญญาที่เคยดำเนินการ, ข้อสัญญาเฉพาะที่ปรากฏอยู่ในสัญญาต่างๆ ฯลฯ

วิทยาการมีความเห็นว่าเป็นในอดีตนั้น ในการร่างสัญญา หรือแม้กระทั่งข้อสัญญาอนุญาโตตุลาการอาจถูก ร่างขึ้นโดย AI ก็ได้ อาจคาดหมายผลสำเร็จของคดีก็ได้ โดยเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ลูกความตัดสินใจว่าจะต่อสู้คดีหรือไม่ ช่วย บุคคลที่สาม หรือ Third party funder ในการพิจารณาตัดสินใจว่า จะให้ความสนับสนุนทางการเงินกับ คู่พิพาท หรือไม่ แต่ก็เป็นแค่การคาดเดาผลความสำเร็จโดยเทียบเคียงจากคดีที่คล้ายกันเท่านั้น ยังไม่ถึงกับสามารถตัดสินใจ ได้เอง ตัวอย่างเช่น Aletras et al. ได้ใช้ AI ในการคาดเดาผลคำพิพากษาในคดีสิทธิมนุษยชนของศาล Human European court ก็ต้องมีการป้อนข้อมูลในระบบโดยมีจำนวน 584 คำพิพากษาของศาลที่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญายุโรปว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ไม่ว่าจะเป็น Article 3 ซึ่งว่าด้วยข้อห้ามด้านการทรมาน Article 8 ว่าด้วยสิทธิในในปัจจุบันและชีวิตครอบครัว เป็นต้น โดยระบบจะประเมินผลว่า ร้อยละ 79 ของคดีทั้งหมดที่ขึ้นสู่การพิจารณาของศาลนั้น ศาลจะพิจารณาเรื่องความรุนแรง เป็นต้น แต่ข้อจำกัดของ AI ในการคาดหมายผลสำเร็จของคดีก็มี มากเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องประสิทธิภาพในการประเมินผล ซึ่งขึ้นกับจำนวนข้อมูลที่ใส่เข้าไปในระบบ, กระบวนการตัดสินใจของ AI ต้องมีฐาน ของข้อมูลใน ปริมาณ ที่มาก ทำให้ปัจจุบันยังประสบ ปัญหาการขาดแคลน ข้อมูลในระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคดีอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ, กฎหมายและความเห็นทางวิชาการอาจ เปลี่ยนแปลงได้ในอนาคต, ปัญหาเรื่อง Black box, AI ไม่สามารถให้เหตุผลในการทำคำตัดสินได้ เป็นต้น

- AI ในประเทศไทยและพัฒนาล่าสุด

ปัจจุบันประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ 56 ในดัชนีการเตรียมความพร้อมสำหรับ AI ในปี 2019, ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 1 ของประเทศที่ใช้ Social media มากที่สุดในโลก (จากการสำรวจของ PWC) , จากจำนวนประชากร ทั้งหมด 69 ล้านคนนั้น มีบัญชีผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตสูงถึง 57 ล้านบัญชีผู้ใช้ในปี 2018, ประเทศไทยใช้ระยะเวลาใน

การติดต่อทางออนไลน์มากที่สุดในโลก โยมีอัตราเฉลี่ยสูงถึง 9 ชั่วโมง 38 นาทีต่อวัน

ที่ผ่านมา รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินการทางดิจิทัล เช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นการก่อตั้งกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, การก่อตั้งสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล, มีการตรามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองและรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคล

การใช้งาน AI ใน Legal compliance เช่น การใช้ AI ในการตรวจจับการคุกคามทางไซเบอร์, มีร่างแนวทางจริยธรรมของ AI เป็นต้น

การใช้ AI ในกระบวนการอนุญาตอุตสาหกรรมของประเทศไทย วิทยากรเห็นว่าเส้นทางที่เป็นไปได้ คือ การศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางกฎหมาย, การวิเคราะห์ผลสำเร็จของคดี ซึ่งเทียบเคียงจากข้อพิพาทที่มีความคล้ายคลึง กัน, การเทียบเคียงแนวทางการตัดสินชี้ขาดคดี, การสร้างและการดำเนินการเกี่ยวกับสัญญาทางกฎหมาย ฯลฯ แต่ในทัศนะของวิทยากรก็ยังคงมองว่าปัจจุบัน AI ยังไม่สามารถพัฒนาไปปฏิบัติหน้าที่เป็นอนุญาตอุตสาหกรรมแทน มนุษย์ได้

Session 3: New trends of challenges made against arbitrators

(1) มุมมองของศาลต่อการคัดค้านอนุญาโตตุลาการในประเทศไทย:

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว

ปรากฏในพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 มาตรา 19 และ 20 และข้อบังคับของหน่วยงานที่ให้บริการด้านการอนุญาโตตุลาการของประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นข้อบังคับของ TAI หรือ ข้อบังคับของ THAC ก็ได้บัญญัติเรื่องการคัดค้านอนุญาโตตุลาการเอาไว้เช่นกัน

มูลเหตุในการคัดค้านอนุญาโตตุลาการ: อาจมีได้ทั้งกรณีการขาดความเป็นกลางและความเป็นอิสระ รวมทั้งกรณีที่ไม่มีความสมบูรณ์ตามที่คู่สัญญาได้ตกลงกันไว้ (ซึ่งคู่สัญญา สามารถกำหนดคุณสมบัติ หรือ qualifications ของอนุญาโตตุลาการลงไปในข้อสัญญาอนุญาโตตุลาการได้ เช่น สัญชาติ, ความเชี่ยวชาญทาง กฎหมายพิเศษ เป็นต้น)

ความเป็นกลางและความเป็นอิสระคืออะไร?

สำหรับความเป็นกลางและความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของอนุญาโตตุลาการนั้น ไม่ได้มีการกำหนดคำนิยามเอาไว้อย่างชัดเจน แต่ก็พอสรุปได้ในทำนองว่า ความเป็นกลาง คือ คือการปฏิบัติหน้าที่โดยปราศจากอคติ ไม่ฝักใฝ่คู่พิพาทฝ่ายใด แม้แต่คู่พิพาทฝ่ายที่ตั้งตนเป็นอนุญาโตตุลาการก็ตาม (Unbias) ส่วนความเป็นอิสระ คือ การปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจหรือการควบคุมจากคู่พิพาทฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด

อนุญาโตตุลาการมีหน้าที่ในการเปิดเผยข้อเท็จจริงซึ่งเป็นเหตุอันควรสงสัย (justifiable) ถึงความเป็นกลางและความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่

ขั้นตอนการคัดค้านอนุญาโตตุลาการ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า คู่พิพาทต้องยื่นหนังสือแสดงเหตุแห่งการคัดค้านต่อคณะอนุญาโตตุลาการ และให้คณะอนุญาโตตุลาการเป็นผู้วินิจฉัยคำคัดค้านนั้น

ถ้าการคัดค้านไม่บรรลุผล หรือเป็นกรณีที่มีอนุญาโตตุลาการเพียงคนเดียว ก็ให้ยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลที่มีเขตอำนาจ

หมายเหตุ ศึกษาเพิ่มเติมได้จากมาตรา 20 พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 และ คำพิพากษาฎีกาที่ 15010/2558

แนวคำพิพากษาเกี่ยวกับการคัดค้านอนุญาโตตุลาการ

ที่ผ่านมา ศาลฎีกาเคยได้พิจารณาและมีคำพิพากษาเรื่องการคัดค้านอนุญาโตตุลาการ ไว้เช่นกัน ซึ่งโดยมากเหตุที่ศาลหยิบยกขึ้นมาพิจารณาอันอาจเป็นเหตุที่สั่งให้อนุญาโตตุลาการนั้นถอนตัวออกจากคดี หรือเพิกถอนคำสั่งชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการเลยทีเดียว

ได้แก่ กรณีอนุญาโตตุลาการโอนหุ้นให้แก่ผู้รับโอนทั้งสองรายแล้ว ผู้รับโอนหุ้นเกิดพิพาทกันเป็นคดีนี้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 2231-2233/2553), กรณีอนุญาโตตุลาการเคยเป็นทนายความและว่าความในชั้นศาลเกี่ยวกับ

ข้อเท็จจริงที่มีอยู่ในเหตุการณ์เดียวกันกับข้อพิพาทในคดีนี้ แม้ว่าคดีนี้กับคดีก่อนคู่พิพาทจะเป็นคนละบริษัทกัน แต่เหตุการณ์ที่ต้องพิจารณาเป็นเหตุการณ์เดียวกัน ถือว่ามีผลประโยชน์ในทางคดีเกี่ยวข้องกัน อนุญาโตตุลาการย่อมมีความคิดเห็นทำนองเดียวกับคดีที่บุคคลนั้นเคยเป็นทนายความมาก่อน (คำพิพากษาฎีกาที่ 3542/2561) เป็นต้น

ส่วนเรื่องอนุญาโตตุลาการขาดคุณสมบัติที่คู่สัญญากำหนดไว้ (Lack of qualification) นั้น แม้จะถือเป็นเหตุที่อนุญาโตตุลาการอาจถูกคัดค้านได้นั้น แต่ในความเป็นจริงแล้วไม่เคยปรากฏว่ามีกรณีดังกล่าวขึ้นสู่การพิจารณาของศาลฎีกาแต่อย่างใด เพราะหากคู่พิพาทเห็นว่าอนุญาโตตุลาการขาดคุณสมบัติตามที่กำหนดแล้ว ก็จะมีคำร้องคัดค้าน หรือยื่นเรื่องขอให้ถอนอนุญาโตตุลาการรายดังกล่าวตั้งแต่ระหว่างการพิจารณาคดีแล้ว ไม่ได้ปล่อยให้ล่วงเลยมาจนถึงกระบวนการคัดค้านอนุญาโตตุลาการในศาล

(2) Challenge of arbitrators in China: การคัดค้านอนุญาโตตุลาการในสาธารณรัฐประชาชนจีน

- หลักการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งประมวลจริยธรรมสำหรับอนุญาโตตุลาการนั้น หน่วยงานหรือสถาบันอนุญาโตตุลาการจะมีการกำหนดแนวทางภายใน (internal guideline) เอาไว้อยู่แล้ว

- ศาลเป็นองค์กรในการพิจารณาคำคัดค้านอนุญาโตตุลาการ และพิจารณาว่าเข้าข่ายที่จะเพิกถอนคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการเลยหรือไม่

- เรื่องเหตุอันเป็นที่มาของการคัดค้านอนุญาโตตุลาการ เช่น ในสาธารณรัฐประชาชนจีน ศาสตราจารย์ ทางกฎหมายส่วนมากก็จะขึ้นบัญชีเป็นอนุญาโตตุลาการไว้เหมือนกัน ดังนั้นจึงมีความเป็นไปได้สูงที่อนุญาโตตุลาการในคดีเดียวกัน หรืออนุญาโตตุลาการกับที่ปรึกษากฎหมายของคู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเป็นศาสตราจารย์ทางกฎหมายกับนักศึกษาเก่ามาก่อน ซึ่งที่ผ่านมามีความสัมพันธ์ระหว่างศาสตราจารย์กฎหมายกับนักศึกษาก็นับเป็นเหตุที่ถูกหยิบยกขึ้นมาเพื่อคัดค้านอนุญาโตตุลาการเกี่ยวกับความเป็นกลาง (Impartiality) เช่นกัน

- ผู้บรรยายได้ยกตัวอย่างว่า เป็นเรื่องดีที่ IBA ได้ออก Guidelines เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเรื่อง Conflicts of interest หรือผลประโยชน์ขัดกันเอาไว้ เพราะจะทำให้ผู้ที่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ได้รู้ว่าข้อเท็จจริงใดบ้างที่อาจเข้าข่ายผลประโยชน์ขัดกันและถือเป็นข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางและความเป็นอิสระ

(3) Challenges against arbitrators: Counsel Perspectives

จากข้อมูลของ LCIA ปี 2018 นั้น ได้เปิดเผยข้อมูลว่า ระหว่างปีค.ศ. 2010 – 2017 ได้มีคำพิพากษาของ ศาล LCIA ที่เกี่ยวข้องกับการคัดค้านอนุญาโตตุลาการทั้งสิ้น 32 คำพิพากษา ถูกปฏิเสธคำคัดค้านไปจำนวน 25 คดี ศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าคำคัดค้านสมเหตุผลและเห็นด้วยกับการคัดค้าน 6 คดี เห็นด้วยบางส่วนจำนวน 1 คดี

ระหว่างช่วงเวลา 7 ปี ดังกล่าว มีคดีที่ register เป็นคดีอนุญาโตตุลาการภายใต้การจัดการของ LCIA จำนวนกว่า 1,600 คดี ซึ่งหมายความว่า คดีที่ได้คัดค้านอนุญาโตตุลาการเป็นอัตราร้อยละ 2 ของจำนวนคดี ทั้งหมด มีเพียงร้อยละ 20 เท่านั้นที่สามารถคัดค้านอนุญาโตตุลาการได้สำเร็จดังนั้นหากเทียบกับคดีทั้งหมดจึงมีอัตราที่สามารถศาลรับฟังและยินยอมให้คัดค้านอนุญาโตตุลาการได้สำเร็จเพียงร้อยละ 0.4

กฎหมายอนุญาโตตุลาการและข้อบังคับของหน่วยงานที่ให้บริการด้านการอนุญาโตตุลาการเกี่ยวกับการคัดค้านอนุญาโตตุลาการ

- ข้อบังคับของ LCIA 2014 ข้อ 10.2 โดยกำหนดว่า ศาล LCIA อาจพิจารณาว่าอนุญาโตตุลาการไม่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ หากอนุญาโตตุลาการ ไม่ได้กระทำการด้วยความยุติธรรมและ ความเป็นกลาง หรือไม่ได้ดำเนินกระบวนการหรือเข้าร่วมในกระบวนการพิจารณาคดี อนุญาโตตุลาการอย่างมีประสิทธิภาพ

- ข้อบังคับของ THAC ได้กำหนดเหตุแห่งการคัดค้านอนุญาโตตุลาการเอาไว้ในข้อ 28 ซึ่งกำหนดว่าอนุญาโตตุลาการอาจถูกคัดค้านได้ หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลาง หรือความเป็น อิสระ หรือขาดคุณสมบัติตามที่คู่พิพาทตกลงกัน หรือเหตุประการอื่นอันมีสภาพร้ายแรงซึ่งอาจทำให้การพิจารณาคดีเสียความยุติธรรมไป

- มาตรา 12 ของ UNCITRAL Model law ก็ได้วางหลักเอาไว้ว่า อนุญาโตตุลาการจะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นกลางละความเป็นอิสระ

- IBA Guidelines on conflicts of interest in International Arbitration ได้วางแนวทางเกี่ยวกับ ผลประโยชน์ขัดกันอันเป็นข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางและความเป็นอิสระ ของอนุญาโตตุลาการ สำหรับประเทศไทยจะเป็นคดีคัดค้านอนุญาโตตุลาการได้อย่างไร

- มาตรา 19 พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 กรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางและความเป็นอิสระของอนุญาโตตุลาการ หรือกรณีอนุญาโตตุลาการขาดคุณสมบัติตามที่คู่พิพาทตกลงกันได้ คู่พิพาทอาจคัดค้านอนุญาโตตุลาการได้

- การคัดค้านทำได้โดยทำเป็นหนังสือแสดงเหตุแห่งการคัดค้านต่อคณะอนุญาโตตุลาการภายใน 15 วัน นับจากวันที่ได้รู้ถึงข้อเท็จจริงดังกล่าว กรณีนี้ให้คณะอนุญาโตตุลาการวินิจฉัยคำคัดค้านนั้น

- แต่กรณีที่มีอนุญาโตตุลาการเพียงคนเดียว การวินิจฉัยคำคัดค้านต้องดำเนินการโดยศาลเท่านั้น

- คณะอนุญาโตตุลาการมีระยะเวลา 30 วันในการพิจารณาคำคัดค้าน แต่สำหรับศาลไม่มีระยะเวลาจำกัดการพิจารณาคัดค้านอนุญาโตตุลาการแต่อย่างใด

สำหรับเรื่องการคัดค้านอนุญาโตตุลาการ ระยะเวลาถือเป็นกฎเกณฑ์สำคัญ

- LCIA ระบุว่า นับจากวันที่มีการแต่งตั้งสมาชิกของศาลเพื่อพิจารณาคำคัดค้านอนุญาโตตุลาการ จะใช้ระยะเวลาโดยเฉลี่ยประมาณ 27 วัน ในการพิจารณาและทำคำวินิจฉัย ซึ่งโดยส่วนใหญ่กว่าครึ่งของคำวินิจฉัยทั้งหมดใช้ระยะเวลาเพียง 14 วัน

Session 5 ความสัมพันธ์กันระหว่างทนายความในประเทศกับการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ

ตามหัวข้อแปลความได้ว่าทนายความในประเทศจะมีปฏิสัมพันธ์กับการระงับข้อพิพาทระหว่างประเทศได้อย่างไร วิทยากรได้เล่าประสบการณ์การดำเนินงานในฐานะเป็นผู้บริหารของ SIAC โดย SIAC เพื่อเป็นแนวทางให้กับ ประเทศไทย โดยในระยะแรก SIAC เริ่มได้ส่งจดหมายเชิญไปยังพันธมิตรในประเทศต่างๆ ทั่วโลก เพื่อเชิญชวนให้ มาใช้บริการ อย่างไรก็ตามยังข้อควรคำนึงบางประการ เช่น ระบบการระงับข้อพิพาทของไทยต่างจากระบบการระงับข้อพิพาทระหว่างประเทศ สิทธิของทนายชาวต่างชาติที่จะเป็นที่ปรึกษาคดีในประเทศไทยยังมีข้อจำกัดในกฎหมายไทย ประการสุดท้ายรัฐบาลสิงคโปร์มีความตื่นตัวเป็นอย่างยิ่งที่จะอนุญาตให้ทนายชาวต่างชาติและสำนักงานกฎหมายต่างชาติเข้าให้บริการทางกฎหมายด้านอนุญาโตตุลาการในประเทศสิงคโปร์ การเปิดโอกาสให้ทนายชาวต่างชาติเข้าให้บริการด้านอนุญาโตตุลาการเป็นความท้าทายและย่อมก่อให้เกิดความกังวลต่อทนายความในประเทศแต่การเปิดโอกาสดังกล่าวย่อมเป็นการเปิดโอกาสทางการค้าการลงทุนของประเทศ เศรษฐกิจไทยมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วด้านการค้าการลงทุนจึงไม่อาจหลีกเลี่ยงข้อสัญญาอนุญาโตตุลาการได้ ทนายความชาวสิงคโปร์ก็มีความกังวลต่อการเปิดโอกาสให้ทนายความชาวต่างชาติในระยะเริ่มแรก แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไปก็พิสูจน์แล้วว่าสิงคโปร์ประสบความสำเร็จอย่างมากในการขยายตลาดด้านการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ

ข้อเสนอแนะสำหรับทนายความในประเทศหากต้องการพัฒนาตนเองเพื่อเข้าสู่การอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ มีดังนี้

1. ศึกษากฎหมายที่ใช้บังคับกับการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็น อนุสัญญานิวยอร์ค อนุสัญญา วอชิงตัน กฎหมายแม่แบบว่าด้วยการอนุญาโตตุลาการทางพาณิชย์ระหว่างประเทศ ข้อเสนอแนะของสมาคมเนติบัณฑิตยสภาระหว่างประเทศ ข้อบังคับของสถาบันอนุญาโตตุลาการที่สำคัญของโลก เช่น ICC, SIAC, HKIAC, LCIA
2. แสวงหาโอกาสเรียนรู้ในภาคปฏิบัติเกี่ยวกับการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ
3. สร้างเครือข่ายด้านอนุญาโตตุลาการการระหว่างประเทศโดยการเข้าร่วมสัมมนาเพื่อพบปะผู้คน ซึ่งเป็นพันธกิจของสถาบันอนุญาโตตุลาการ THAC ที่จะต้องเชิญชวนให้ทนายความในประเทศเข้าร่วมการสัมมนา

ในเขตการปกครองพิเศษฮ่องกงมีการจัดตั้งสมาคมอนุญาโตตุลาการซึ่งมีคณะกรรมการประกอบด้วยทนายความในประเทศจากสำนักงานเล็กผสมกับทนายความต่างชาติจากสำนักงานใหญ่ ซึ่งต้นแบบนี้ประสบความสำเร็จอย่างมากในฮ่องกง สมาคมมีกิจกรรมการจัดอบรมสัมมนา มีการประชุมสื่อสารกันอย่างสม่ำเสมอ อาจจะเพราะฮ่องกงมีความคิดเชิงบวกต่อการอนุญาโตตุลาการด้วยส่วนหนึ่ง ทนายความต่างชาติและทนายความในประเทศก็ทำงานร่วมกันได้อย่างดีในการให้คำปรึกษาลูกความในแต่ละคดี ซึ่งกฎหมายฮ่องกงอนุญาตให้ทนายความต่างชาติ เข้าเป็นที่ปรึกษากฎหมายในคดีอนุญาโตตุลาการได้โดยต้องมีทนายความในประเทศร่วมด้วย (Co-Counselling) รูปแบบนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการบูรณาการการทำหน้าที่ระหว่างทนายความต่างชาติกับทนายความใน

ประเทศ ซึ่งต้องมีการแบ่งหน้าที่กันทำอย่างชัดเจนและเป็นระบบในการร่วมกันบริหารจัดการคดีโดยทนายความในประเทศเป็นทนายความหลักเพราะรู้กฎหมายของเขตการปกครองพิเศษฮ่องกงได้ดีกว่า

วิทยาการชาวไทยได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับรูปแบบของการอนุญาตให้ทนายความต่างชาติเข้าร่วมกับทนายความชาวไทย (Co-Counselling) ว่ามีอุปสรรคสามประการ ประการแรกเป็นอุปสรรคด้านภาษาของทนายความไทยที่ความสามารถด้านภาษายังไม่มีความพร้อมถึงขั้นจะเข้าร่วมเป็นทนายความร่วมในคดีอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศได้ ทนายความที่มีทักษะทางภาษาสามารถเข้าร่วมได้ยังมีจำนวนจำกัด อุปสรรคประการที่สองเป็นเรื่องของวัฒนธรรมของทนายชาวไทยที่จะเปิดรับเรื่องดังกล่าวรวมทั้งไม่เข้าใจกระบวนการให้การของระบบกฎหมายจารีตประเพณีซึ่งมีความแตกต่างอย่างมากกับกฎหมายไทย เพราะประเทศไทยเป็นประเทศที่ใช้กฎหมายลายลักษณ์อักษร ประการสุดท้ายคืออุปสรรคด้านกฎหมาย พระราชบัญญัติทนายความไม่ใช่กฎหมายที่เปิดโอกาสชาวต่างชาติในการเข้ามาเป็นที่ปรึกษากฎหมายในคดีอนุญาโตตุลาการ แต่กลับกลายเป็นกฎหมายว่าด้วยการอนุญาตทำงานของคนต่างด้าวที่เป็นอุปสรรคเพราะตีความการให้บริการทางกฎหมายไว้กว้างเกินไป จนทำให้การเป็นที่ปรึกษาของชาวต่างชาติในคดีอนุญาโตตุลาการกลายเป็นการให้บริการทางกฎหมายซึ่งถือเป็นอาชีพที่สงวนไว้สำหรับทนายความในประเทศเท่านั้น